

Harstad kommune
Attraktivt hele livet

Plannavn:

Veteranplan:

I tjeneste for Norge - med bosted Harstad

Handlingsplan

for oppfølging og ivaretagelse av personell som har deltatt i internasjonale tjenester

Vedtatt 25.10.18 K-sak 18/136

I tjeneste for Norge - med bosted Harstad

Innholdsfortegnelse

Side

Innhold

1	Forord	1
2	Innledning.....	2
3	Markeringer.....	2
3.1	Frigjøringsdagen / Veterandagen 8. mai	2
3.2	Grunnlovsdagen – 17.mai.....	3
3.3	FN dagen - 24.oktober	3
3.4	Forsvarets minnedag – 1. søndag i november	3
4	«I tjeneste for Norge» - Regjeringens oppfølgingsplan	3
5	Grunnlaget for en kommunal handlingsplan.....	4
5.1	«Grunnlaget for utvikling av en kommunal veteranplan» - veileder fra Forsvaret	4
6	Veteraners levekår – SSB rapport 38/2013.....	4
7	Bruk av veteranenes kunnskap	5
8	Forpliktende samarbeid.....	5
9	Ivaretagelse av målgrupper som har behov for ulike tilbud.....	5
10	Aktuelle tjenester og tilbud i kommunen.....	6
10.1	Fastlege	6
10.2	Psykososial oppfølging	6
10.3	Barn og familie.....	6
10.4	NAV	6
10.5	Legevakt/Akuttjenesten	6
10.6	LV-sentral/mottak av trygghetsalarm.....	7
10.7	Aktivitetssentrene	7
10.8	Fontene-huset.....	7
10.9	«Stedet»	7
10.10	Kafe Fønix	7
10.11	Håndtering av bekymringsmelding.....	7
10.12	Veterankontakt	7
10.13	Lokal brosjyre	8
11	Statlige tjenester.....	8
11.1	Familievernkontoret.....	8
11.2	Senter for psykisk helse og rusbehandling Sør-Troms, Harstad (DPS) ..	8
11.3	Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS NORD)	8
11.4	Forsvarets Veterantjeneste (FVT)	8

11.5	Forsvarets tilbud	9
11.5.1	Forsvarets veteransenter	9
11.5.2	Forsvarets åpne dør	9
12	Organisasjoner for veteraner	10
12.1	NVIO	10
13	Avtaler og varighet	10

1 Forord

Det er med stor glede at Harstad nå kan legge frem en egen handlingsplan for de som har vært på fremmed jord og risikert liv og helse i nasjonens tjeneste.

Veteraner i denne sammenhengen er norske statsborgere fra forsvarssektoren som har deltatt - eller deltar - i fredsbevarende, fredsoppbyggende eller statsbyggende innsats i andre land. Disse kommer tilbake med nye erfaringer og en unik kompetanse fra konfliktområder. De aller fleste greier seg godt etter tjenesten, men noen har behov for oppfølging som følge av opplevelser og hendelser fra tjenesten.

Harstad skal i så måte være en god kommune for alle veteraner og deres familie. Vi skal bidra til at de ivaretas med verdighet og forståelse. Denne planen har som mål å øke bevisstheten om denne gruppens erfaringer og utfordringer – og hvordan kommunen bedre kan ivareta sitt ansvar overfor sine innbyggere. I samarbeid med representanter for veteranorganisasjoner og Forsvaret er det vurdert tiltak som kan bidra til dette.

Planen inneholder tiltak som omfatter kunnskapsutvikling hos ansatte, fastleger, kommunepsykologer, etablering av en veterankontakt, aktivitetslokaler for veteraner i Harstad og samarbeid mellom Harstad kommune og Forsvaret.

Samlet sett håper dette kan bidra til å synliggjøre vår takknemlighet overfor våre mange hundre veteraner i Harstad for deres innsats, kunnskap og erfaringer.

Marianne Bremnes
Ordfører

2 Innledning

Med sin innsats støtter norsk personell fra utenriks-, justis- og forsvarsektoren opp under Norges utenrikspolitiske mål, gjennom å fremme norske interesser, underbygge en internasjonal rettsorden basert på folkeretten, og arbeide for sikkerhet, demokrati og grunnleggende menneskerettigheter.

Siden 1947 har 100 000 nordmenn tjenestegjort i internasjonale operasjoner på våre vegne. Dette omfatter mer enn 100 operasjoner på fire kontinenter. Siden oppstarten av FN-operasjonen i Libanon i 1978 har mer enn 40 000 bidratt i fredens tjeneste for Norge og det internasjonale samfunnet.

I Harstad kommune er det et betydelig antall veteraner som har deltatt i internasjonale operasjoner. Lokalforeningen har 142 betalende medlemmer, men i følge rapporter fra Forsvaret, er antall veteraner bosatt i Harstad ca. tre ganger så høyt.

Innsatsen kan ha en høy pris. Mange har vært vitne til menneskelige lidelser eller humanitære katastrofer. De har stått i harde kamper, transportert syke og sårede og gitt livsviktig helsehjelp. De har utsatt seg selv for tunge belastninger og stått i fare for å miste sitt eget liv. Slike opplevelser kan føre til at den enkelte møter utfordringer i etterkant av tjenesten.

Hvorvidt den enkelte og dennes pårørende har behov for støtte og oppfølging varierer, blant annet som følge av tjenestens art, antall oppdrag og hva slags påkjenninger den enkelte har vært utsatt for. Det gjelder et mindretall. Men for den gruppen som trenger det, har samfunnet et felles ansvar for å ivareta og å gi støtte.

Utvikling av en kommunal veteranplan vil bidra til å synliggjøre kommunens ansvar for veteranene og vil være en viktig anerkjennelse i seg selv.

Harstad kommune ønsker å vise anerkjennelse av innsatsen som veteranene har gjort gjennom deltakelse i internasjonale operasjoner.

Forslaget til handlingsplan er utarbeidet av en arbeidsgruppe bestående av:

Ulf Bergstrøm	NVIO (Norges veteranforbund for internasjonale operasjoner)
Gunhild Aronsen	NVIO
Espen Ludviksen	Kommunestyrerepresentant - også medlem i styret i NVIO
Ingeborg Skjervum	Avd.leder Forebyggende tjenester for eldre
Frode Risdal	Kommuneoverlege/Enhetsleder Enhet for helse og mestring
Inger-Lise Bårdslett	Spesialkonsulent

Planen er gjennomgått og justert i samråd med Harald Furu, kommandørkaptein/sjef ved Ramsund Orlogsstasjon.

3 Markeringer

3.1 Frigjøringsdagen / Veterandagen 8. mai

Regjeringen har bestemt at 8. mai skal både være frigjørings- og veterandagen.

Markering i Generalhagen med felles tale for alle tre monumentene¹, blomsternedleggelse samt at Hærens musikkorps deltar med hornblåsing og trommevirvler.

Ansvar: Harstad kommune og Forsvaret

¹ Statuen av Carl Gustav Fleischer, veteranmonumentet og det felles minnesmerke for falne/omkomne under andre verdenskrig.

Veteraner og deres pårørende inviteres til lunsj på Trondenes.

Ansvar: Ramsund Orlogsstasjon

3.2 Grunnlovsdagen – 17.mai

Felles tale for alle tre monumentene i Generalhagen

Ansvar: 17.mai komiteen

3.3 FN dagen - 24.oktober

Appell i Generalhagen

Ansvar: NVIO

Sosialt samvær med enkel bespisning

Ansvar: Forsvarets veteranntjeneste/NVIO

3.4 Forsvarets minnedag – 1. søndag i november

Innstiftet av Forsvaret for å hedre personell som er omkommet i tjeneste. Sentral markering på Akershus festning, og hver enkelt avdeling har lokal markering siste fredag før minnedagen. Lokalt skjer dette i Ramsund i regi av Ramsund orlogsstasjon.

Ansvar: Forsvaret

4 «I tjeneste for Norge» - Regjeringens oppfølgingsplan

Regjeringen la i 2014 fram en oppfølgingsplan for ivaretagelse av personell før, under og etter internasjonal tjeneste: «I tjeneste for Norge».

Det overordnede målet med planen er å styrke samfunnets anerkjennelse og ivaretagelse av personell før, under og etter at de har vært i internasjonal tjeneste for Norge. Det skal skje blant annet gjennom å forbedre samhandlingen og å øke kunnskapen i sivil sektor.

Målgruppen er alle norske statsborgere som har deltatt eller deltar i fredsbevarende, fredsopprettende eller statsbyggende innsats i andre land, fra utenriks, justis- og forsvarssektoren.

Det er definert fire sektorovergripende mål:

1. Regjeringen vil forebygge mulige negative konsekvenser av internasjonal tjeneste, gjennom kartlegging og god informasjon om rettigheter og støtteordninger. Delmål:
  - 1.1 Andelen tjenestegjørende personell med skader som følge av tjenesten skal minimeres.
  - 1.2 Det er viktig at overgangen til arbeidslivet etter endt tjeneste foregår så raskt og smidig som mulig. Andelen som står utenfor arbeidsmarkedet mer enn tolv måneder etter endt tjeneste skal ikke overstige andelen langtidsledige i befolkningen for øvrig.
  - 1.3 Personell i internasjonal tjeneste og deres pårørende skal få tilstrekkelig kunnskap om helsetilbud, rettigheter og støtteordninger, herunder også klage- og ombudsordning for å sikre god ivaretagelse.
2. Regjeringen vil bidra til aktiv formidling av samfunnets anerkjennelse. Delmål:
  - 2.1. Norges befolkning skal ha god kjennskap til den innsatsen personell i internasjonal tjeneste på vegne av nasjonen.
3. Regjeringen vil arbeide for at personellet og deres pårørende får god oppfølging basert på behov og rettigheter. Delmål:

- 3.1. Forbedre koordinering og kompetanse for oppfølging av personell og pårørende på nasjonalt og kommunalt nivå.
- 3.2. Vilkår for kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordningen skal tydeliggjøres og de eksisterende økonomiske ordningene konsolideres.
- 3.3. Saksbehandlingstiden i SPK og Arbeids- og velferdsetaten skal reduseres i forhold til dagens praksis. Saksbehandlingstiden i sivil sektor skal effektiviseres. Kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordningen skal tydeliggjøres.
4. Regjeringen vil arbeide for å bedre kompetansen i det sivile hjelpeapparatet, basert på kunnskap gjennom forskning. Delmål:
  - 4.1. Personellet og deres familier skal bli møtt med kunnskap og forståelse hos de tjenesteytende sektorer.
  - 4.2. Forskningsbasert kunnskap skal bidra til økt kvalitet og god kompetanse i tjenestene.

De viktigste resultatene av handlingsplanen *I tjeneste for Norge* er:

1. Etableringen av en god kompensasjonsordning og en uavhengig klageinstans for kompensasjon til veteraner med psykiske belastningsskader.
2. Etableringen av Forsvarets ettårsprogram har bidratt til at Forsvarets personell og deres familier og pårørende får god oppfølging ett år etter tjeneste.
3. Etableringen av Veteranavdelingen i Forsvarsstaben har bidratt til at alle veteraner har fått en åpen dør inn til Forsvaret.
4. Det har skjedd store forbedringer når det gjelder anerkjennelsen fra samfunnet.

5 Grunnlaget for en kommunal handlingsplan

Grunnlaget for en kommunal veteranplan Tiltak 14 i Regjeringens oppfølgingsplan6 (2014) slår fast følgende: «Det bør legges til rette for bedre samhandling og utvikling av lokale tiltak for oppfølging og ivaretagelse av personell som har vært i internasjonal tjeneste. Kommunene oppfordres til å utarbeide kommunale eller interkommunale veteranplaner. Planene bør fokusere på behov til veteraner og deres familier, med fokus på samhandling mellom ulike kommunale aktører. Sentrale elementer i planene bør være kompetanseheving, beskrivelse av forpliktende samarbeid mellom relevante aktører, og ivaretagelse av veteraner og deres familier, som har behov for ulike tilbud.»

5.1 «Grunnlaget for utvikling av en kommunal veteranplan» - veileder fra Forsvaret

Forsvaret har utarbeidet en veileder «Grunnlaget for utvikling av en kommunal veteranplan», der de gir en beskrivelse av grunnlag for å utvikle en slik plan, tar opp aktuell tematikk og kommer med forslag til tiltak som kan benyttes direkte inn i en kommunal plan.

En kommunal handlingsplan bør ha som overordnet målsetting å gjøre kommunen i stand til over tid å etablere og gjennomføre en helhetlig ivaretagelse av personellet og deres familier. Kommunen bør legge til rette for at de kan få rett hjelp til rett tid, slik at de opplever seg anerkjent, forstått og ivaretatt før, under og etter internasjonal tjeneste for Norge.

Forsvaret har foreslått tre satsningsområder, anerkjennelse, ivaretagelse og oppfølging.

6 Veteraners levekår – SSB rapport 38/2013

SSB gav i 2013 ut en rapport basert på en levekårsundersøkelse blant personer som har tjenestegjort i utlandet enten fra Forsvaret eller Politiet.

Forsvar- og politiveteranene er i hovedsak menn i alderen 25-66 år. De som var med i utvalget hadde i snitt vært med på 1,6 til 1,9 oppdrag. Mange har vært involvert i alvorlige hendelser under tjenesten, og mer enn halvparten av forsvarsveteranene hadde vært i akutt

livsfare, mens 44 % hadde vært vitne til alvorlig skade eller død blant sivile. Blant politiveteranene gjaldt dette henholdsvis 36 og 56 %. Opplevelser under tjenesten kan ha negativ effekt på helsen, men god oppfølging etter tjenesten kan hjelpe.

Rapporten konkluderer med at veteranene:

- Har en høy deltakelse på arbeidsmarkedet. Det er lite som tyder på at tjenesten i betydelig grad bidrar til lavere yrkesaktivitet eller svekker arbeidsforholdene. Negative opplevelser i tjenesten øker i noen grad faren for å falle ut av arbeidsmarkedet.
- I hovedsak har høye inntekter. Svært få veteraner har lavinntekt, de har lite betalingsproblemer og en positiv oppfatning av egen økonomi.
- Har minst like god både fysisk og psykisk helse som referansegruppen.
- Er aktive sosiale personer med gode nettverk og personer de kan stole på, og bidrar aktivt med gratisarbeid for organisasjoner. De har imidlertid noe mindre familiekontakt enn andre, og rapporterer oftere at folk rundt dem viser liten interesse for det de gjør.
- I hovedsak står sterkt på boligmarkedet. Eierandelen er høy og boligstandarden god.

7 Bruk av veteranenes kunnskap

Personell som har vært ute i internasjonal tjeneste for Norge kommer hjem med kompetanse som er svært viktig, også for det norske arbeidslivet. Denne kompetansen må det norske samfunn i enda større grad se og ta i bruk.

Samfunnets kunnskap om hva et risikofyllt internasjonalt oppdrag innebærer, og hvilken unik kompetanse et slikt oppdrag gir er minst like viktig som anerkjennelse.

Skolene oppfordres til å benytte lokale veteraner i skolens undervisning i forbindelse med FN-dagen.

Lokale veteraner kan trekkes inn i kommunens beredskapsarbeid.

8 Forpliktende samarbeid

En av de største utfordringene for personellet i dag ligger i kontakten med sivile hjelpeapparatet. Utfordringer som følge av tjenesten er ofte sammensatte og fordrer bistand fra forskjellige instanser. De ulike instansene kan oppleves som lite koordinerte.

Manglende kompetanse i hjelpeapparatet om hvilke belastninger utenlandstjenesten kan innebære og hvilke ettervirkninger den kan medføre kan også være en utfordring.

Informasjonen om hvilke rutiner som gjelder i forbindelse med saksbehandling kan oppleves som vanskelig tilgjengelig. Innhenting av dokumentasjon er ofte tidskrevende. En langvarig saksgang med et uvisst utfall er en belastning.

Forsvaret har gjort mye for å bedre situasjonen for personell som har deltatt i internasjonale operasjoner. Nå skal sivil sektor ta et større ansvar for å sikre at den enkelte får den hjelpen og støtten en trenger og har behov for. Det er behov for å styrke kompetansen innen helse-sektoren, i barne- og familievernet og i Arbeids- og velferdsetaten. Den enkelte må få bedre informasjon om eksisterende ordninger og rutiner, og om rettigheter og klageordninger.

Kommunene spiller en sentral rolle, og det er på kommunalt nivå utfordringene er størst. Oppfølgingsplan forutsetter samhandling mellom ulike kommunale aktører for å kunne gi den enkelte et helhetlig tilbud.

I hovedsak er det ikke snakk om å etablere nye ordninger, men om å benytte kommunens eksisterende tilbud på nye måter eller mot nye grupper av brukere.

9 Ivaretagelse av målgrupper som har behov for ulike tilbud

Forskning viser at de fleste greier seg bra etter tjenesten. Noen vil allikevel ha behov for

oppfølging etterpå som følge av opplevelser og hendelser fra tjenesten.

Heldigvis er det få som opplever alvorlige skader. Men for dem dette gjelder blir livet forandret.

Den lokale veteranforeningen til forsvaret har pr i dag 142 betalende medlemmer, antall veteraner i området anslås til det tre dobbelte.

10 Aktuelle tjenester og tilbud i kommunen

10.1 Fastlege

Fastlegen er for de fleste, inkludert veteraner, den første de møter i kommunehelsetjenesten og den som henviser til spesialisthelsetjenesten og andre tiltak når det er nødvendig. Forsvarets sanitet har laget brosjyre om veteraner som skal være tilgjengelig på alle fastlegekontor.

Det avholdes 4 fastlegemøter i året. Fastlegene informeres om planen i fastlegemøtet.

Vurdere å tilby meritterende kurs med særlig fokus på krigsopplevelser i samarbeid med RVTS

10.2 Psykososial oppfølging

Tilbudet om lavterskel psykososial oppfølging i Harstad er styrket. Kommunen har ansatt kommunepsykologer som tilbyr samtaler og veiledning.

Kommunen har i tillegg hjemmebasert tilbud i allmennpsykiatri og rus og psykiatri.

Kommunepsykologene/psykiatritjenesten informeres om planen i eget fagmøte.

10.3 Barn og familie

Helsesøster kan være en god støtte for familien og kan gi informasjon om andre støtte- og hjelpetilbud.

Barnehager og skoler har en viktig oppgave i og vurdere om barn har det vanskelig. Hvis barnet føler utrygghet eller har andre problemer som følge av at far eller mor er i utenlandstjeneste, skal barnehagepersonell eller lærer kunne fange opp dette og gjennom samtale og oppfølging bidra til å hjelpe familien og ikke minst barnet.

Ved alle skoler i Harstad er det etablert et tverrfaglig team som bl.a. består av helsesøster, psykolog, PP-tjenesten og skolens rådgiver. Det er også etablert ett tverrfaglig team som tilbud til samtlige barnehager.

Det er viktig at familien gir informasjon til barnehage og skole slik at problemer kan forebygges.

10.4 NAV

NAV skal veilede brukere på arbeids-, familie-, pensjonsområde og ta imot krav om ytelser. NAV skal også følge opp brukere som trenger ekstra bistand for å komme i arbeid eller aktivitet.

10.5 Legevakt/Akuttten

Legevakta/Akuttten holder til i underetasjen på UNN Harstad hvor det er et felles akuttmottak for spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten. Legevakta er åpen alle hverdager fra 15.30 til 08.00 og døgnåpent lørdag,- søndag, helg og høytidsdager.

10.6 LV-sentral/mottak av trygghetsalarm

Sentralen er lokalisert til UNN Harstad og er bemannet 24/7.

10.7 Aktivitetssentrene

Aktivitetssentret på Sama er åpent alle hverdager. Veteranorganisasjonene tilbys gratis møtelokaler.

10.8 Fontene-huset

Harstad har fått etablert et Fontenehus. Et fontenehus er et arbeidsfellesskap for mennesker som har eller har hatt en psykisk sykdom.

10.9 «Stedet»

«Stedet» ble etablert i 2017 og er i regi av Frelsesarmeen i Harstad. Det er et tilbud for tidligere rusmisbrukere som ønsker å starte et nytt, rusfritt liv. Målet er å legge til rette for en meningsfull fritid uten rus, der den enkelte bruker er med på å bestemme innholdet.

10.10 Kafe Fønix

I 2017 fikk Marborg midler av kommunen for dekning av leie av lokaler til drift av kafe Fønix. Kafe Fønix er under etablering og er et rusfritt sted med forskjellige aktiviteter. Kafe Fønix har samme mål og opplegg som Kafe X i Tromsø.

10.11 Håndtering av bekymringsmelding

Bekymringsmeldinger sendes til/tas opp med kommuneoverlegen og håndteres iht. kommunens prosedyre for håndtering av bekymringsmeldinger.

10.12 Veterankontakt

Stilling som veterankontakt foreslås opprettet for perioden 2019 – 2022. Veterankontakt skal være bindeledd mellom veteranene, kommunen og Forsvaret og bidra til å sikre at planen iverksettes og vedlikeholdes. Stillingen som veterankontakten utlyses, vedkommende skal/bør selv ha erfaring fra internasjonale tjenester. Stillingen plasseres organisatorisk som en del av sosialmedisinsk avdeling, men med særlig kontakt mot aktivitetssentrene. Det utbetales et symbolsk honorar på kr 20 000 pr år.

For å kunne anerkjenne, ivareta og følge opp veteraner og deres familier trenger man kunnskap om veteranene og deres utfordringer. Samtidig må man vite hvem som besitter kunnskap og kan være en ressurs for kommunene, samt hvem som kan bidra med kompetanseheving av kommunens ansatte.

Etableringen av en kommunal veterankontakt vil dessuten være et viktig tiltak i å koordinere og effektivisere kommunens samarbeid med sentrale aktører innenfor feltet, som Forsvarets Veterantjeneste (FVT), de frivillige organisasjonene og de regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS).

Forsvaret oppfordrer kommunene til å utpeke en veterankontakt. Denne vil være et viktig kontaktpunkt for veteraner, deres familie, samt andre aktører innenfor veteranområdet.

Veterankontakten vil ha ansvar for å holde oversikt over kommunens tilbud (til veteraner og deres familier), samt besitte kunnskap om sentrale aktører innenfor feltet og det tilbudet de har.

10.13 Lokal brosjyre

Det utarbeides en brosjyre som beskriver lokale tilbud innenfor en ramme av 20.000–vurderes oppdatert hvert 4.år.

11 Statlige tjenester

11.1 Familievernkontoret

Familievernkontoret er et tilbud til personer med ulike samlivs- og relasjonsproblemer.

11.2 Senter for psykisk helse og rusbehandling Sør-Troms, Harstad (DPS)

DPS tilhører spesialisthelsetjenesten og har hovedansvaret for psykisk helsevern for barn og voksne. Senteret har et dagtilbud og et døgntilbud, samt poliklinikk og ambulant team. Fastlegen kan henvise til senteret for utredning og ev. behandling.

11.3 Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS NORD)

Psykososial beredskap omfatter innsats rettet mot FN og Nato-veteraner

Harstad kommune skal, i samarbeid med RVTS, vurdere å tilby meritterende kurs for leger og annet helsepersonell om traumer, med særlig fokus på krigsopplevelser for å øke traume-kompetansen i de kommunale helsetjenestene.

Definisjon av pårørende/familie

Etter Forsvarets familiedirektiv: Familien er den ansatte med ektefelle/samboer/partner og eventuelle barn samt foreldre, søsken og besteforeldre.

NVIO har en vid definisjon av pårørende, som ikke bare omfatter nære slektninger (ektefelle/partner, foreldre, barn søsken, besteforeldre), men også fjernere slektninger og andre (venner, arbeidskamerater) som anser seg selv som pårørende til en soldat som skal delta, deltar, eller har deltatt i en internasjonal operasjon, enten soldaten blir/er skadet eller ikke. Pårørendebegrepet omfatter også etterlatte etter soldater/veteraner som har mistet livet i tjenesten eller som følge av tjenesten. Det er rimelig å anta at de ulike gruppene av pårørende har svært ulike behov og forventninger til forbundets pårørendearbeid.

11.4 Forsvarets Veterantjeneste (FVT)

Forsvarets veterantjeneste (FVT) skal lede og koordinere gjennomføringen av en rekke tiltak Regjeringen har besluttet, for å styrke anerkjennelse og ivaretagelse av veteraner. For å gjøre dagens tilbud lettere tilgjengelig ønsker veterantjenesten å fungere som "Én dør inn". Det betyr, at den som kontakter FVT kan få profesjonell bistand til å vurdere sin situasjon og til å finne veien videre.

Forsvaret har en rekke tilbud til veteraner og deres familier både før, under og etter tjeneste i internasjonale operasjoner. Forsvaret har et oppfølgingsansvar i ett år etter hjemkomst. Noen tilbud og kontaktpunkter kan benyttes hele livet.

Det er laget et Oppfølgingsreglement som sier hva som skal og bør gjøres for veteranfamiliene når et familiemedlem reiser ut.

Informasjon er noe av det viktigste man kan bidra med til familiene, det gir trygghet. Derfor er det laget to brosjyrer, «Å reise ut» og «Å komme hjem». I disse forklares mye av de utfordringene mange kan oppleve under en slik periode, og det er oppført ulike kontaktpersoner som er tilgjengelige hele tiden.

Det skal arrangeres en familiesamling i forkant av utreise for familiene. Her skal det gis relevant informasjon, og muligheter for nettverksbygging familiene i mellom. Her skal det også deles ut en «barnepakke» som inneholder kart over operasjonsområdet, boken

«Oppdraget går til...» 7 to armbånd hvor den som drar ut tar det ene mens barnet har det andre, en bilderamme og en bamse.

Hensikten med denne pakken er å involvere de hjemme på en bedre måte, og gi dem trygghet når savnet blir for stort.

Underveis oppfordres det til en samling for pårørende for å snakke om de utfordringene man møter. Her gjøres det litt forskjellig, ut ifra hvor stor kontingenten er som har dratt ut. De hjemme skal også motta en oppmerksomhet i denne perioden som en anerkjennelse for den innsatsen de gjør hjemme.

Ved hjemkomst skal familiene inviteres til å delta på medaljeseremoni. Her gis det også informasjon om hvordan oppdraget har forløpet seg, og hvor man kan ta kontakt i tiden etterpå. Det snakkes også om hvilke utfordringer veteranen kan oppleve i tiden etter hjemkomst.

Her deles det også ut en «Hjemmehelt-medalje» til alle barna, for å anerkjenne den tiden de har vært gjennom uten mamma eller pappa.

Veteranene med partner tilbys PREP-kurs (samlivskurs) før utreise og i inntil ett år etter hjemkomst.

Dette for å være best mulig rustet til de utfordringene mange møter ved en slik periode.

Det er viktig å etablere et godt sivil-militært samarbeid der hvor dette faller naturlig. Kommuner bør følgelig ha et lokalt samarbeid med Forsvaret der de har avdelinger. Forsvarets veteraner vil alltid kunne være et kontaktpunkt for kommunene og veteranene.

11.5 Forsvarets tilbud

Forsvaret har et oppfølgingsansvar i ett år etter hjemkomst. Noen tilbud og kontaktpunkter kan benyttes livet ut.

Før utreise arrangerer Forsvaret fellessamling for soldatene og deres familier. Under utenlandstjenesten har Forsvaret en 24-timers kontaktttelefon for pårørende.

På vei hjem fra operasjon har de tjenestegjørende som regel et opphold på to til tre dager, kalt mellomlanding. Under mellomlanding gjennomføres det debrief, samtale med psykolog og erfaringsinnhenting. Ved hjemkomst til Norge holdes en medaljeseremoni for å hedre soldatene.

Etter tre til seks måneder får alle en henvendelse fra Forsvaret. Her stilles det en del spørsmål om hvordan den første tiden etter hjemkomst har vært. Etter et år arrangerer Forsvaret en samling hvor personellet møtes igjen for å dele erfaringer om hvordan det var å komme hjem. Her deltar psykolog.

11.5.1 Forsvarets veteransenter

Veteransenteret ligger på Bæreia, utenfor Kongsvinger og er et rekreasjons- og aktivitetstilbud som kan benyttes av veteraner og deres familier.

Forsvarets veteransenter kan brukes før, under og etter tjeneste i internasjonale operasjoner, og tilbyr blant annet:

- Gratis opphold for veteraner og familiemedlemmer til en som tjenestegjør i internasjonale operasjoner. Senteret kan også benyttes under permisjon fra utenlandstjeneste.
- Gjensynstreff for avdelinger

11.5.2 Forsvarets åpne dør

Åpne dør for veteraner og veteranfamilier er et tilbud til alle veteraner og deres familier. Her kan en få svar på om dekorasjoner, dokumentasjon og internasjonale operasjoner, samt råd og veiledning om Forsvarets og samfunnets ulike tilbud til veteraner – uavhengig av når og hvor tjenesten var.

Åpen dør består av et tverrfaglig team med både militært og sivilt ansatte.

Kontakt: pr. e-post til veteran@mil.no eller telefon 800 85 000 (kl. 08.00-15.00 på hverdager).

12 Organisasjoner for veteraner

12.1 NVIO

NVIO er Norges største interesseorganisasjon for personell som har deltatt i internasjonale operasjoner og deres pårørende. NVIO består av ca 7500 medlemmer og har 59 lokalforeninger over hele Norge. De består av veteraner fra dagens internasjonale operasjoner og tilbake til Tysklandsbrigaden. NVIO er en politisk nøytral organisasjon som arbeider for å fremme interessene til veteraner og deres pårørende.

I hver lokalforening finnes kameratstøtteperson eller kameratstøttegruppe som kan bidra ved utfordringer.

Kameratstøtte.no er et lavterskeltilbud fra [Norges Veteranforbund for Internasjonale Operasjoner \(NVIO\)](#).

Den nettbaserte tjenesten har som mål å forebygge psykiske helseplager blant soldater, veteraner og deres familie. Tjenesten er døgnåpen og kan nås enten ved å skrive eller ringe til 800 48 500. En fast ansatt veileder som selv har erfaring fra utenlandstjeneste vil svare innen 24 timer.

13 Avtaler og varighet

Det inngås egen avtale om ansvaret for innholdet i planen mellom Harstad kommune, Forsvaret og NVIO.

Ved behov for mindre endringer i avtalen avtales det direkte mellom partene, ved behov for større endringer legges avtalen fram for kommunestyret på nytt.

Avtalens varighet foreslås til 4 år av gangen med virkning fra 01.01.2019, som fornyes automatisk dersom ingen av partene sier den opp med minimum 1 års varsel.

Dersom andre kommuner ønsker å tiltre avtalen åpnes det for dette.

Saksprotokoll

Saksmappenr: 2018/8581
Saksbehandler: Inger-Lise Bårdslett
Arkivkode: 124

Behandles av:

Utvalg	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Utvalg for helse og omsorg	17.10.2018	18/28
Kommunestyret	25.10.2018	18/136

VETERANPLAN

Behandling Kommunestyret - 25.10.2018:

Utvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak Kommunestyret - 25.10.2018:

- 1 Harstad kommunestyre vedtar «Veteranplan – I tjeneste for Norge med bosted Harstad».
- 2 Rådmannen bes vurdere pkt. 10.12 i planen. Veterankontakten bør ha jevnlig oppfølging med veteranene i kommunen. Rådmannen bes vurdere frekvensen for oppfølgingen.

UTSKRIFT:
Inger-Lise Bårdslett

Rett utskrift:

Aud Jorun Pedersen
Konsulent

Dokumentet er godkjent elektronisk og krever ikke signatur.

